

Az iskola kapujáig tartó barátságok

Szentpéteri Liza,

liza.szentpeteri@gmail.com,

Rákosi Dávid

david.rakosi99@gmail.com

Abstract: A publikáció témája a barátságok fiatalkorban, ezen belül is az úgynevezett „iskola kapujáig tartó barátságok”. Elsősorban arra szeretnék választ kapni, hogy a mai fiatal korosztály tagjai, miután kilenc hónapig minden nap egymásra vannak utalva, vajon a nyári szünetben is keresik-e egymás társaságát, vagy örülnek, hogy végre van két és fél hónapjuk az osztálytársaik nélkül. Valamint arra is keresem a választ, hogy a tinédzser korban kialakult barátságok mennyire szorosak, és mennyire hosszútávúak.

1. Mi a barátság

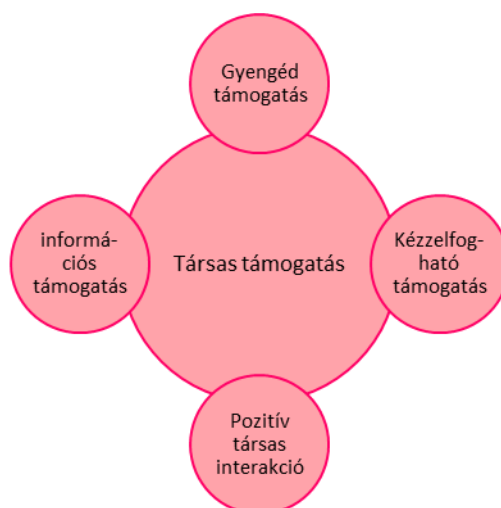
A barátság a legősibb kapcsolat, az a kötelék, amely talán a szerelemnél is erősebb. Hamvas Béla Barátság című esszéjében úgy fogalmaz, hogy a barátság az emberi törődés legtermészetesebb kifejezése, az érzelmi fejlődés minden szakaszában megfigyelhető, és mint az egyik legfontosabb emberi kapcsolat, minden társadalomban jelen volt és van. Azt írja, hogy a közösség egybe tartója a törvény, de ami megalkot egy közösséget, az minden esetben a barátság. Az ókori görög mitológiában a barátság istennője Philia, akinek köszönhetjük azt, hogy egy nyelvet beszélünk, hogy kultúránk van, hogy vallásunk van, és mindazt, amitől egy közösség vagyunk. (Hamvas, 1942)

1.1. Társas kapcsolatok

Mi emberek társas lények vagyunk, és természetünkkel fogva igényeljük más emberek közelségét és társaságát (F Lassú, 2004). Mivel mindennapi életünk nagyobb részét társas közegben töltjük, továbbá kapcsolataink kialakításának és fenntartásának képessége fontos erőforrásunk, ezért fontos, hogy milyen élményeket és tapasztalatokat szerzünk életünk során. A társas támogatás, mint

jelenség, a többi ember viselkedése alapján alakul ki az egyénben. (Gifford-Smith, Brownell, 2003)

A társas elfogadás rendkívül fontos a fiatalok személyiségének kialakulásában (2017a, b). Egy jó barát erős motiváló hatást válthat ki, például, ha a gyermek osztályában sokan jól tanulnak, akkor az egy húzóerőként hat a diákra, és motiválja, hogy teljesítsen jobban. A közösségi gondolkodás az egyén és a társadalom kölcsönös előnyén és kötelességén alapul. Egy kollektivista társadalom értékrendjében prioritást élvez a közösség, és a valamely csoporthoz való tartozás, ezért előtérbe helyezik a csoport érdekeit, a sajátjukkal szemben. A XXI. századi közcél, a fenntartható fejlődés elérése érdekében különösen fontos az egyénik és társadalmi célok összehangolása (Thinh 2016). Hui (1988) kutatásai alapján a kollektivista társadalomba tartozók erősebben kötődnek egymáshoz, szívesebben segítenek egymáson, és könnyebben elfogadják embertársaikat, mint a magányosabb, kívülálló személyek.

4. ábra – társas támogatás

Hays, Sherbourne és Mazel elmélete alapján (1995)

1.2. Ellenségeskedés

A fiatalok, de legfőképp a fiatal lányok életében rendkívül gyakran megfigyelhető az egymás közötti ellenségeskedés, versengés (Szvetelszky, 2009). Bizonyos elméletek azonos neműek baráti kapcsolatában fontos tényezőnek, és bizonyos

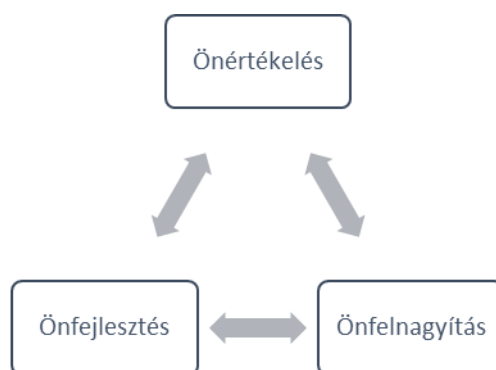
körülmények között elkerülhetetlennek tartják a versengést (Erber és Tesser 1994). Általánosságban háromféle rivalizációról beszélhetünk.

- ☑ Társas elismerésért való rivalizáció: Ilyenkor a felek a közösségükben való elfogadásért és népszerűségért küzdenek egymással
- ☑ A másik nem érdeklődésének felkelkeltése: Ez magában foglal több tényezőt is, például az öltözködést és magát a másik nem látható érdeklődését.
- ☑ Teljesítmény orientált versengés: Fontos tényező barátok között is, hogy a másik hogyan teljesít. Ez megnyilvánulhat mind sportteljesítményben, tanulmányi eredményekben és anyagi helyzetben is.

Fülöp Márta (1995) többféle nézőpontból is megtalálta a versengés okát. **Szociológiai** szempontból a rivalizálás egy velünk született, evolúciós hasznos észlelő apparátust és viselkedési mintázatot tételez fel, amely egyrészt jelzi a másik fél csábító szándékát, másrészt elrejtje a sajátunkat. A versengés egy ösztönös, túlélésért folytatott harc, amely olyan erőforrások megszerzéséért folyik, amelyekhez nem tudunk nagy mennyiségben hozzájutni. A történelemben ez az élelem, a vadászterület, és a biztonságos lakhelyért folyt, de ma már jól fizető állásokért, státuszért, és hatalomért történik. A **pszichoanalitikus elmélet** a versengéshez kapcsolt féltékenységgel és irigységgel együtt tárgyalja a rivalizációt. Ennek az elméletnek a középpontjában az ödipális konfliktusokkor fellépő versengés áll, mégis a gyermekek nagyrésze már a preödipális szakaszban átéli, a testvéreivel való rivalizáción keresztül. A hasonló korú testvéreknél a harc a szülők szeretetéért és figyelméért folyik, és a későbbiekben ez a fontos mások elismeréséért való versengés felnőttkorban is. Az ödipális kor az azonos nemű szülővel való versengés időszaka. A szülő elpusztításának tudattalan vágya bűntudatot, a megtorlástól való félelem pedig szorongást kelt a gyermekben, amelyek leküzdése a riválissal való azonosuláson keresztül történik – írja F. Lassú Zsuzsanna. Ez a folyamat hozzájárul a gyerek személyiségének és öntudatának kifejlődéséhez. A **pszichoanalitikusok** szerint az ödipális versengés a későbbiekben áttevődik más személyekre, megoldottságának minősége és a megoldás módja a személy egész életében meghatározza a rivalizáció szükségletét és módját, a sikerhez és a kudarchoz, valamint a nyereshez és a veszteshez való hozzáállást. Az **individuálszociológus**, Alfred Adler (1991) elméletének középpontjában a gyermek hatalomért folyó küzdelme áll. Szerinte a függő és kiszolgáltatott gyermek elsősorban biztonságra törekszik, azonban kicsisége fogyatékoságként korlátozza azt a késztetését. Hatalomigénye szoros kapcsolatban áll ezzel a fogyatékoság-érzéssel, a fölényre törekvés által próbál megszabadulni kiszolgáltatott helyzetétől. A szociálszociológiai megközelítés a

társas összehasonlításnak a folyamatával értelmezi a versengést. Mivel saját magunk képességeit nem tudjuk pontosan és objektíven megítélni, ezért önkéntelenül másokhoz kezdjük hasonlítani magunkat. A folyamat során megfigyeljük, és kiértékeljük mások viselkedését, és ezeket az információkat mérceként használva következtetéseket vonunk le saját helyzetünkről, majd ennek tükrében cselekszünk. Önmagunk pozitív értékelése általában fontos motivációs erő, aminek hatására hajlandók lehetünk akár legjobb barátunkkal is felvenni a harcot, hogy nála jobbnak, ügyesebbnek, erősebbnek, szebbnek érezhessük magunkat. Vagyis az én-összehasonlító funkció mellett fontos szerepe van az én-kiemelő funkciónak is (Thornton, Arrowood, 1966). Előfordul az is, hogy nálunk gyengébb egyénnel mérjük össze magunkat, amitől az egyén önbecsülése nő. Ezt hívjuk a társas összehasonlítás védekező funkciójának.

Ezek alapján, a 21. században az összehasonlítás három lehetséges megnyilvánulásáról beszélünk:

5. ábra: Összehasonlítások formái

Forrás: Wood, Taylor, 1991

2. Kutatás

Véleményem szerint a mai 12-20 éves (tinédzser) korosztály sokkal kevesebb igényt tart arra, hogy találkozzon a barátaival, sokkal inkább az online kapcsolattartási formákat preferálják. A fő kérdés tehát: *A diákok osztályon belüli barátságai mennyire felszínesek?*

2.1. A kérdőív

Kérdőívem demográfiai kérdései vonatkoznak a korra, nemre, és a jelenlegi iskolára. Ezek a kiértékelésnél a legfontosabb tényezők lesznek, hiszen elsődleges célom összefüggésbe hozni az egyes válaszokat a demográfiai válaszokkal. A legszembetűnőbb lesz majd számításaim szerint, hogy miként tér el a fiúk és a lányok barátsága. Valamint az is kifejezetten érdekes adat lehet, hogy a kor változásával vajon egyenes arányban nő-e a barátságok iskolán kívüli tartása. Az iskola szerepe leginkább az általános és a középiskolás korú diákok közötti különbségeknél lesz lényeges, amely természetesen közeli kapcsolatban áll a korok közötti összefüggéssel, mégis távolabbi, általánosabb következtetéseket vonhatunk le belőle. Azonban eltérések jelentkezhetnek a gimnáziumi tanulók és a szakgimnáziumok/szakközépiskolák tanulói között is, akár amiatt, hogy a szakosodott diákokat erősebb kötelék tartja össze, akár az intelligenciai eltérések miatt.

A kérdőívem demográfiai kérdések után, a barátsággal, az osztállyal, és az egyén saját érzéseivel kapcsolatos kérdéseket tartalmaz. A demográfiai összefüggések megfigyelése mellett fontos szerepet játszik a kitöltő személyiségének, és az élethez való hozzáállásának elemzése. Megfigyelhető lesz majd az is, hogy azok, akiknek több szorosabb barátságuk alakult ki osztályon belül, az vajon összességében szereti-e az osztályát, és még sok hasonló.

Hány nagyon közeli barátod van? – Bárkinek lehet több barátja, akikkel időnként találkozunk, de mégsem osztja meg életének minden fontos információját velük, azonban minden embernek szüksége van 1-2 olyan barátra, akikkel bármit megbeszélhet, és teljes mértékben megbízhat bennük. Mindennapi életünkben is látjuk, hogy azok az emberek, akik büszkéek arra, hogy mennyi barátjuk van, legtöbbször magányosak, és a kérdéssel csak a felszínes barátságaikat próbálják kompenzálni. Éppen ezért találtam érdekesnek ezt a kérdést, mert ellentmondásokat lehet találni a barátságok mennyisége és minősége között, és kiszűrhető összefüggés az egyén osztályának minősége, és a barátainak a mennyisége között is.

Szereted az osztályodat? – Mivel a kutatásom első sorban az osztálytársak közötti barátságokról szól, ezért fontos tudni, hogy az egyén miképpen vélekedik a saját osztályáról. Egyértelmű, hogy az osztályközösség minősége kihatással van az ott tanulók viselkedésére és nyitottságára, mivel egy ellenséges osztályban szocializálódott gyermek az iskolán kívül is sokszor ütközik beilleszkedési problémákba egyéb közösségekben. Ezzel kapcsolatban tettem fel a kérdést, hogy „Mi a véleményed az osztályodról?” amiben a gyerekek kifejthették véleményüket az osztályukról részletesebben is. Ebből a kérdésből láthatom majd a tanuló hozzáállását, amely erősen befolyásolhatja az iskolában szövődött barátságok iskolán kívüli tartósságát.

A legjobb barátaid az osztályba járnak? – Szintén kulcsfontosságú kérdésről beszélünk, mert érdekes adat lehet, hogy a diákok tényleg barátaiknak tartják-e az osztálytársaikat, vagy csak az iskola kötelező velejárójának.

A következő néhány kérdés az osztályba járó legjobb barátokról szól. Táblázatszerűen kérdeztem meg, hogy mennyit találkoznak, telefonálnak és beszélnek a közösségi média segítségével. Külön szedtem ugyanazokat a kérdéseket iskolaidőre, és nyáriszünetre vonatkozóan.

A saját baráti körödben vannak osztálytársak? Milyen százalékban? – Ez összetartozik az előző néhány kérdéssel, és választ adnak arra, hogy mennyire tisztelik és szeretik az osztálytársaikat a különböző korosztályok. Talán az egész kutatás legfontosabb kérdése ez, mivel megtudom, hogy mennyire tartják közeli barátoknak a fiatalok az osztálytársaikat.

Mikor találkozol legszívesebben a barátaiddal? – Itt szabad kezet adtam a fiataloknak, hogy leírják milyen körülmények között, vagy napszakban szeretek időt eltölteni szeretteikkel. Ez már csak azért is fontos, mert akik például este lennének a barátaikkal, azok mindenképpen iskolán kívül is fognak velük találkozni.

Mi az, ami összeköt téged a barátaiddal? – Ez a kérdés segít behatárolni a barátság fogalmát a fiatal generációnál, és egyértelmű választ ad arra, hogy az iskola mennyire fontos tartóerő egy barátságban.

A következő táblázat erejéig visszakanyarodunk az osztálytársak témájához, viszont itt már nem a legszorosabb barátságokról kérdeztem, hanem általánosságban az osztálytársakról.

Mennyire bízol meg az osztálytársaidban? Elmennél velük nyaralni? El tudnád képzelni, hogy kapcsolatot tarts velük az iskola befejezését követően? – Ezek a kérdések feltételesek, és nem egyértelműen megválaszolhatók, mégis sokat elárul mind a kitöltő és az osztálya közötti kapcsolatról, mind a kitöltő viszonyulását a barátaikhoz.

Hány általános iskolai barátoddal tartod még a kapcsolatot? – Sokat elárul ez a kérdés a kitöltő hűségéről az osztálya felé, és predikciót mutat az érettségi utáni kapcsolattartásáról. Azonban a válasz függhet az osztályközösségek különbségétől és még sok minden mástól, ezért rákérdeztem, hogy ha nem, miért nem, és ha igen, milyen gyakran találkoznak.

Írtam kérdést a sportolásról, és rendszerességéről, mivel fontos érzékelni, hogy egy élsportoló szociális kapcsolatai – főleg az osztályával – általában jelentősen kevesebbek, mint a hobbi szinten sportolóké. Ennek egyik oka a heti 5-6 edzés, és

a hétfői meccsek miatti idő és energia hiány, ami miatt az iskolában is kevésbé tudnak teljesíteni, nemhogy baráti kapcsolatokat alakítani. Másik oka az edzéstársakkal való bajtársi viszony, ami legtöbbször régebb óra tart, és szorosabb is, mint az osztálytársaké.

Majd végül, de nem utolsó sorban fontosnak tartottam megkérdezni, hogy ki mire használja a közösségi médiát, hiszen aki nem használja beszélgetésre, az is használja valamire, kérdés, hogy mire.

2.2. A kutatás menete

A kérdőív elkészítése után, a linket a közösségi média segítségével terjesztettem az ismerőseim körében. Először a barátaimnak, és azoknak az embereknek küldtem el, akikkel az elmúlt néhány napban privát üzenet formájában beszéltem. Összesen 170 kitöltést tudtam szerezni.

Az elegendő kitöltések megszerzése után, SPSS 23 (Statistical Package for the Social Sciences) programmal különböző összehasonlító táblázatokat hoztam létre

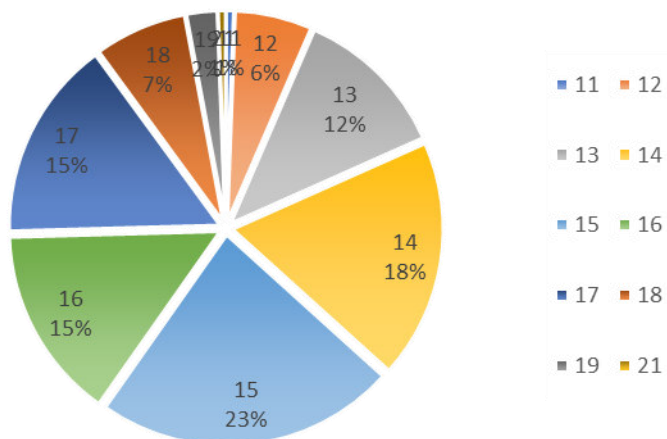
- Egyváltozós elemzés: az eljárás során egyszerre csupán egy változót vizsgálunk meg. Azt mutatja, hogy hogyan oszlanak meg az esetek egyetlen változó szerint.
- Független mintás t-próba: két minta átlaga közötti különbség szignifikanciáját teszteli.
- Pearson korreláció: arra a kérdésre ad választ, hogy van-e kapcsolat két vagy több mennyiségi változó között, és ha igen, az mennyire szoros

Majd ezeket diagrammá konvertálva szemléltetem a dolgozatomban. A táblázatokban egyedül a legalább 95%-os eltéréseket számítom szignifikáns adatoknak, amiből általánosításokat fogalmazok meg.

2.3. Eredmények

A kitöltők 77%-a nő volt, 23% pedig férfi. Többségben a 14-15 éves korosztály áll, 18 és 23%-kal, de holtversenyben a harmadik helyért, a 16-17 éves korosztály is aktívan részt vett a kutatásban 15%-kal. Az átlag életkor 15,17, tehát

az általános megállapítások leginkább egy 15 éves lányra illeszthetők.

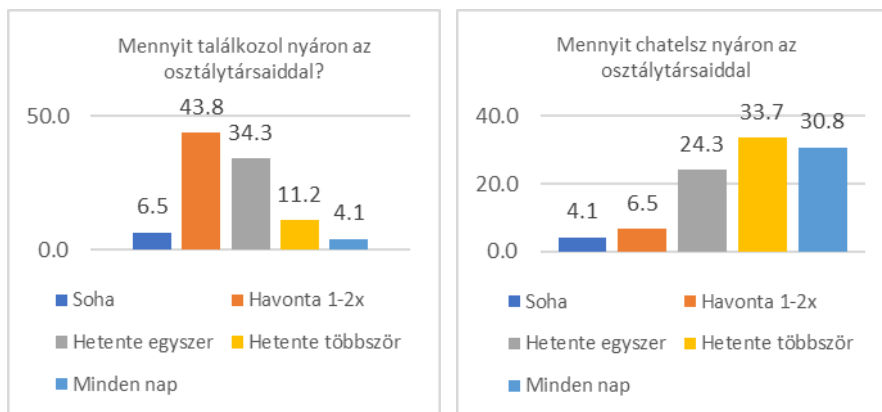
6. ábra: Válaszadók kor szerinti megoszlása

Forrás: saját kutatás

A szakgimnáziumba (11%) és a szakiskolába (4%) járók száma igen kevés, ezzel szemben az általános iskolás tanulók (37%) és a gimnazisták (48%) igen magas.

A kutatás szerint egyáltalán fiatalnak 4,14 (4) közeli barátja van és a diákok 77%-a szereti az osztályát, valamint a baráti társaságának 49%-ka osztálytárs. Viszont a válaszadók 23%-a nem szereti az osztályát, és 18%-uknak egyáltalán nincsenek osztálytársak a baráti körükben.

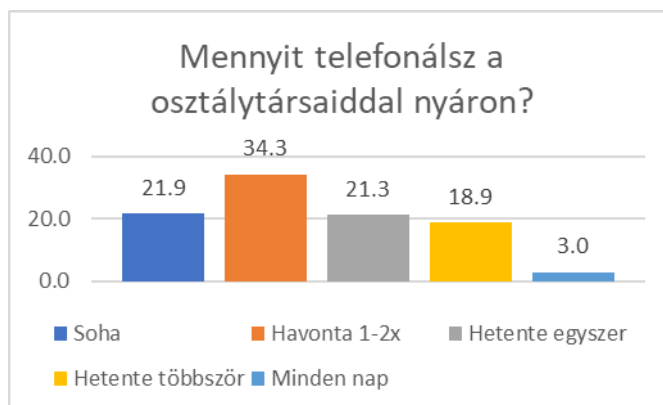
Az eredmények szerint, iskolai szünetben meglepően kevés kapcsolatot tartanak a diákok az osztálytársaikkal. A diagrammokra tekintve láthatjuk a hasonlóságot a találkozás és a telefonálás arányai között, míg a közösségi oldalak segítségével történő online kommunikáció (chat) diagrammja a másik kettő tükörképét ábrázolja.

7. ábra: Nyári baráti aktivitások

Forrás: saját kutatás

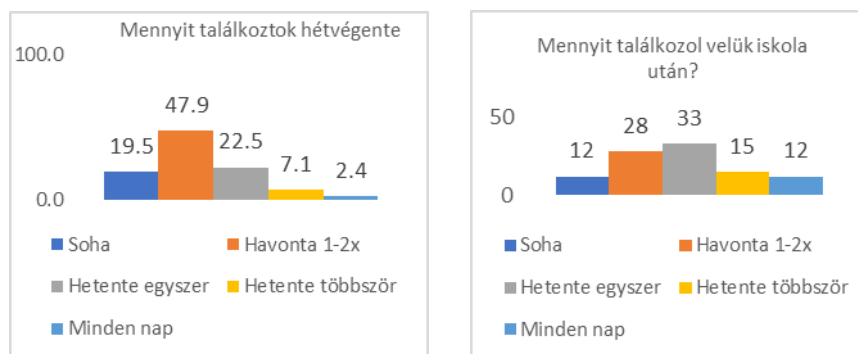
Ennek oka valószínűleg az, hogy az „ingyenes” online felület helyett kevesen választják a telefonálást a 21. századi fiatalok. Azt is megfigyelhetjük, hogy amíg találkozni alig 4% találkozik minden nap az osztálytársaival, addig a válaszadók több mint 30%-a chatel velük. Ebben erősen közben játszhat a nyaralások/munka/edzőtáborok miatti időhiány is, ami mellett maximum egy-két üzenetváltásra jut csak idejük (Lazányi, 2012b). Láthatjuk, hogy a találkozás kérdésénél magasan vezet a havonta 1-2, ami azt jelenti, hogy egy átlagos tanuló legjobb esetben is maximum 6x találkozik egész nyáriszünetben azokkal az emberekkel, akikkel évközben minden nap 7-8 órát tölt el.

8. ábra: Nyári telefonos aktivitás

Forrás: saját kutatás

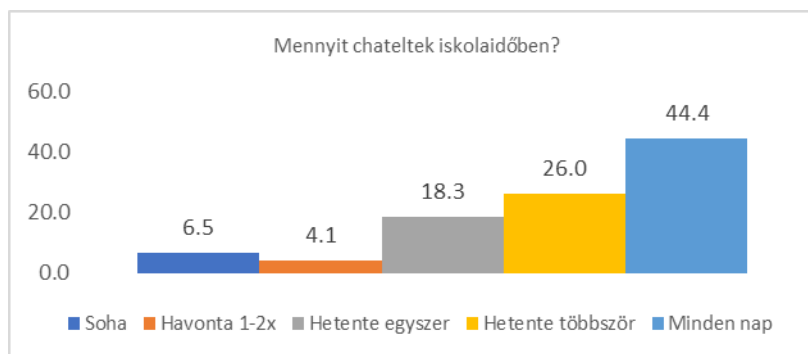
Likert-skála segítségével vizsgáltam mind a hat kérdést. A diákok legnagyobb része havonta néhányszor találkozik osztálytársaival. A hétvégi/iskola utáni találkozások aránya láthatóan hasonlít a nyári találkozások számára, valamint az online kommunikáció is megegyezik az iskolaszünettel.

9. ábra: Baráti aktivitás az iskola időszakban

Forrás: saját kutatás

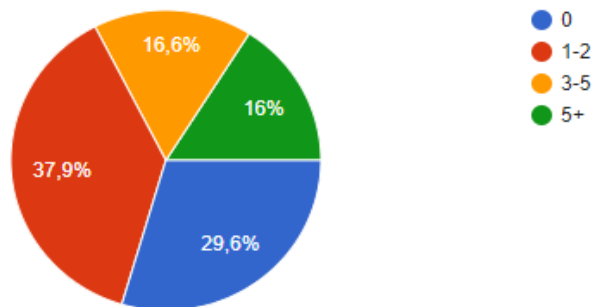
Ezek alapján elmondhatjuk, hogy a kitöltők nem igényelnek a havi néhány közös programnál többet, mivel nyáron - amikor több idejük lenne egymásra – sem töltenek több időt együtt az osztálytársaikkal.

10. ábra: Chatelés iskolaidőben

Forrás: saját kutatás

A bizalom fontos összetevője a barátságoknak, és az eredmények szerint a tanulók alig 20%-a bízik teljes mértékben a saját osztálytársaiban, ami sajnos teljesen átlagosnak mondható (Lazányi, Cepel, Bilan, 2017, Lazányi, 2011, Lazányi Baimakova, 2016). Ennek oka lehet a rossz osztályközösség, vagy az egyének alapvető zárkózottsága is.

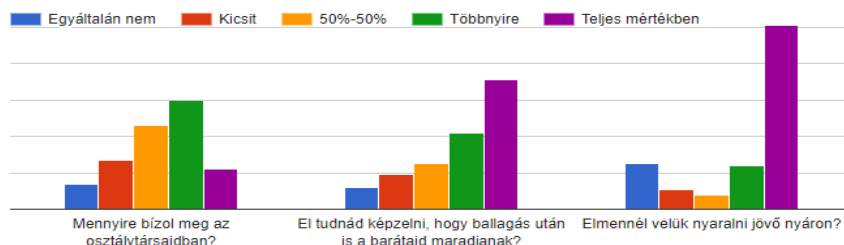

11. ábra: Hány osztálytársaddal tartod rendszeresen a kapcsolatot?

Forrás: saját kutatás

De annak ellenére, hogy a kitöltők nagyrésze szinte alig tartja az osztálytársaival a kapcsolatot nyáron, mégis többségük elmenne velük nyaralni.

Érdekes adat, hogy növekvő tendenciával maradnának barátok a kitöltők jelenlegi osztálytársaikkal, gyakorlatban mégis a középiskolások 26.9%-ka egyáltalán nem tart kapcsolatot az általános iskolás osztálytársaikkal, 37.95-uk pedig csak 1-2 személlyel. Ennek oka lehet az is, hogy idősebb korban a barátságok tartósabbak, mint kiskorban, de előfordul, hogy a középiskolai osztályok szorosabbak, mint az általános iskolásoké.

12. ábra: A bizalom szintje

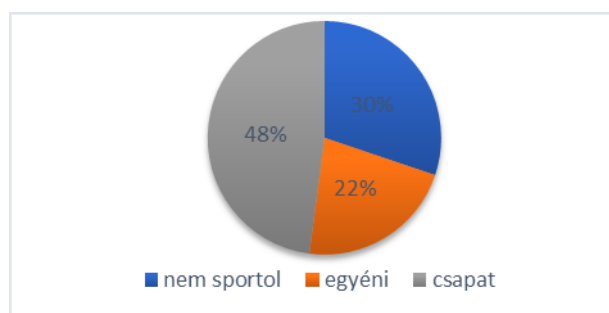
Forrás: saját kutatás

A válaszadók többségében két főle magyarázatot adtak az eltávolodásra:

1. Az új közösség és új barátok miatt nem maradt idő a régiekre
2. A régi osztályközösség nem volt barátságos/az egyén kiközösítve érezte magát

Azonban akik úgy válaszoltak, hogy tartják, ők is leginkább havonta vagy félévente egyszer találkoznak régi osztálytársaikkal.

A válaszadók 70%-a sportol valamit, azonban 22%-uk egyéni sportot űz. A sportnak, de leginkább a csapatsportnak, hatékony közösségépítő hatása van, amely kihathat az osztályközösségre is, hiszen annak a tagjának, akinek a sport által másik elsőrendű közössége van, az kiválhat az osztálytevékenységekből. Azonban a kutatás eredményeképp kiderült, hogy a sportolás mennyisége és minősége semmilyen összefüggést nem képez az osztályon belüli barátságokkal.

13. ábra: Mit sportolsz?

Forrás: saját kutatás

2.4. Korrelációs táblázat

Bebizonyosodott, hogy a lányok válaszai nem mutatnak szignifikáns eltéréseket a fiúk válaszaitól, tehát lényegi különbség NINCS a nemek között ebben a kérdésben. Ugyanez a korra is elmondható, a korrelációs táblázat alapján nem figyelhető meg szignifikáns különbség. Viszont az iskolázottság (és ezzel a kor) növekedésével nő az osztálytársak közötti bizalom, amely valószínűleg az intelligencia szint növekedésével magyarázható.

Azoknak a körében, akik szeretik az osztályukat, magasabb számban tartoznak az osztálytársaik a szűk baráti körükbe, valamint a bizalom szint itt is jóval magasabb. Érdekes módon, az iskolán kívüli találkozások száma nem nő jelentősen. Azok, akik nyáron többen találkoznak az osztálytársaikkal, többen chatelnek és telefonálnak is egymással, tehát az egyik kommunikációs forma nemhogy kiszorítja a másik kettőt, hanem ellenkezőleg, pozitívan hat rájuk.

Vállalkozásfejlesztés a XXI. században

Budapest, 2018

		Nyáron hányszor találkozo velük?	Nyáron mennyi chatelsz velük?	Nyáron mennyit telefonálsz velük?	Iskolaidőben hányszor találkozol velük sul után?	Mennyit találkoztok hétvége után?	Mennyit chateltok iskolaidőben?
Nyáron hányszor találkozol velük?	Pearson Correl.	1	,527**	,528**	,390**	,497**	,264**
Nyáron mennyit chatelsz velük?	Pearson Correl.	,527**	1	,589**	,355**	,470**	,600**
Nyáron mennyit telefonálsz velük?	Pearson Correl.	,528**	,589**	1	,376**	,476**	,386**
Iskolaidőben hányszor találkozol velük sul után?	Pearson Correl.	,390**	,355**	,376**	1	,455**	,357**
Mennyit találkoztok hétvége után?	Pearson Correl.	,497**	,470**	,476**	,455**	1	,298**
Mennyit chateltok iskolaidőben?	Pearson Correl.	,264**	,600**	,386**	,357**	,298**	1

2. táblázat: Korrelációs kapcsolatok a vizsgált mintán

Forrás: saját kutatás

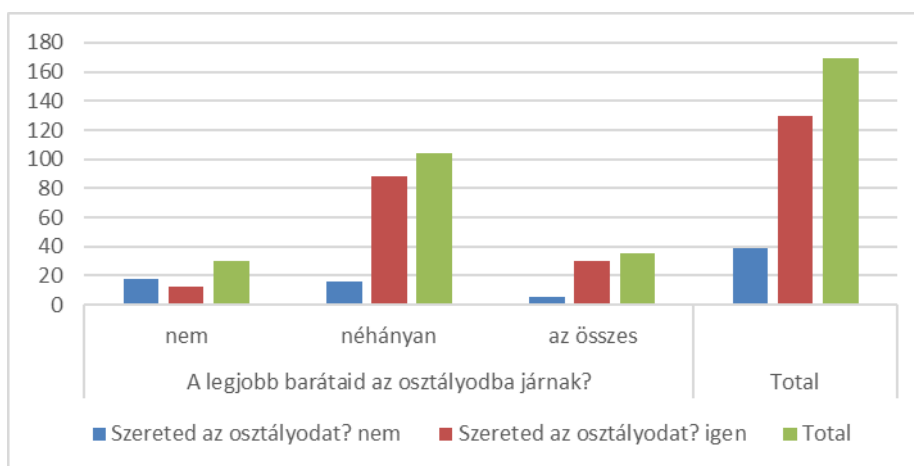
A bizalom kérdése igen kényes kérdés, és többször találkoztunk már vele az előző adatok kapcsán, azonban külön a bizalmat megvizsgálva igen érdekes eredményeket kapunk. Ennek kapcsán jöttek ki a legnagyobb mértékben szignifikáns adatok. Akik a legjobban bíznak az osztálytársaikban azok akik...

- szeretik legjobban az osztályukat
- a baráti körük nagy része az osztálytársaikból áll
- a legbiztosabbak abban, hogy tartani fogják a kapcsolatot a jelenlegi osztálytársaikkal ballagás után
- nagyon szívesen elmennének (vagy már voltak) nyaralni az osztálytársaikkal

Mindezekkel szemben, mégsem találkoznak/beszélnek annyit velük, mint amennyire reálisnak tűnne. Azok a válaszadók, akik azt mondták, hogy valószínűleg tartani fogják a kapcsolatot ballagás után, a gyakorlatban nem tűnnek úgy, mint akik tartani is fogják szavukat, hiszen sem az általános iskolás, sem a jelenlegi osztálytársaikkal nem kommunikálnak iskolán kívül. Viszont azok, akik tartják a kapcsolatot néhány régi osztálytársukkal, jelentősen több közeli barátot mondhatnak magukénak az eredmények szerint.

2.5. Összehasonlítások

Az összehasonlítások előnye, hogy olyan érdekes információk birtokába juthatunk, amelyekhez csak a kérdőívek külön-külön értékelésével juthattunk volna SPSS-program nélkül. Megtudhatjuk például, hogy vannak olyan diákok, akik utálják az osztályukat annak ellenére, hogy az összes legjobb barátjuk oda jár.

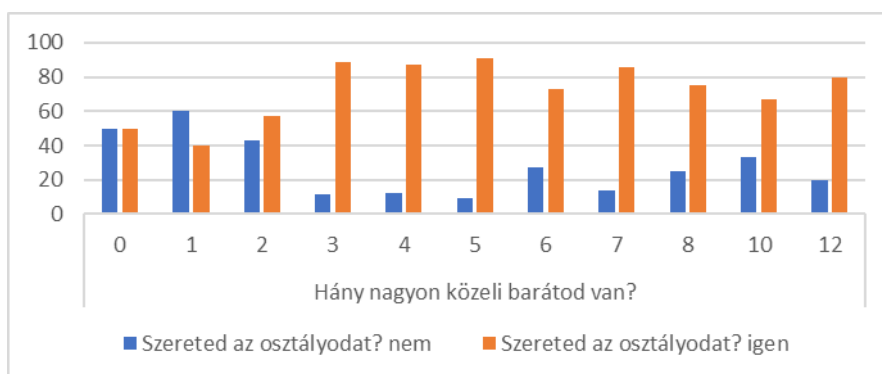
14. ábra: Relációk az osztályon belül

Forrás: saját kutatás

Az általános iskolások 30%-a válaszolta azt, hogy nem szereti az osztályát, míg a középiskolásoknak csak 18%-a nem elégedett az osztályával. Ez nem egy nagymértékű eltérés, azonban én mégis jelentékeny adatnak mondanám, mivel az osztályközösség minőségének saját szavakkal való értékeléséhez az általánosba járók közül többen is arról számoltak be, hogy kiközösítik és csúfolják őket az iskolában, ez azonban a középiskolásoknál nem volt jellemző.

Azok a diákok, akiknek 3-5 közeli barátjuk van, sokkal jobban szeretik az osztályukat, mint azok, akiknek ennél kevesebb, illetve több. Érthető, hogy az, aki úgy érzi, hogy nem igazán vannak barátai, kevésbé érzi jól magát az osztályában,

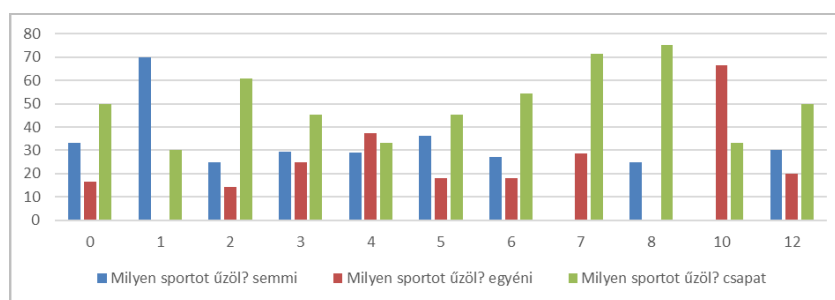
hiszen magányos. Törvényszerű lenne, hogy akinek több barátja van, az jobban érezze magát a közvetlen környezetében, azonban az eredmények szerint nő a rossz osztályról beszámolóok száma a barátok 5 fölé növekedésével. Egy embernek átlagosan 3-4 olyan barátja van, akikben teljes mértékben megbízik, ezért azok, akik 5-6 fölé választottak vagy nem értették a kérdést, vagy nem képesek értelmezni az igaz barátság fogalmát. Ezért lehet az, hogy a 10-12 közeli barátot válaszolók 20-30%-ka egyáltalán nem szereti az osztálytársait. Bár az ok lehet egyszerűen annyi is, hogy az a 12 barátja nem az osztályába jár...

15. ábra: Relációk az osztályon belül - barátok

Forrás: saját kutatás

A nem sportolók eloszlása a barátok számának függvényével viszonylag egyenlő, kivéve a 0 és az 1 baráttal rendelkező fiataloké, mivel ott ez a szám jelentősen megugrik. A csapatsportot űzőknek viszont több, átlagosan 7-8 nagyon szoros barátjuk van. Ez valószínűleg az edzések alatt kialakult barátságok miatt van így.

16. ábra: Hány közeli barátod van?

Forrás: saját kutatás

Látható továbbá, hogy a kérdőív alapján szignifikáns eltérés nem fedezhető fel fiúk és lányok között egyik tekintetben sem.

2.6. Férfi szemmel

A kevés férfi kitöltő miatt a kutatás befejeztével készítettünk egy „kiegészítő kutatást”, amelyben a tinédzser fiúkra koncentráltunk, hogy releváns adatokat kapjunk mindkét nemről.

A férfiak barátsága legendás tud lenni, erre talán legjobb példa Karinthy Frigyes és Kosztolányi Dezső barátsága. Mindannyian szívesen látjuk, ahogy szórakoznak egymással, húzzák egymás idegeit. Például amikor Kosztolányi eltávozott az élők sorából Karinthy nem tudta feldolgozni a történeteket. De vajon ezek a barátságok az iskolában is jelen voltak? Számítottak ennyire egymásnak már kamaszként? Jellemző-e az ilyen szoros kötelék már fiatal korban is? Erre keres választ kérdőívünk, melyből a következők derültek ki.

Talán sokunkban előfordulhat egy olyan tévképzet, hogy a fiúk nem törődnek az osztállyal. Szerencsére a válaszok összesítése arra enged következtetni, hogy ez valóban tévképzet, hiszen a számok alátámasztják, hogy szinte egytől-egyig szeretik az osztályukat, jó véleménnyel vannak a kialakult közösségről. Ez köszönhető annak is, hogy szűkebb baráti körük legalább néhány tagja az osztálytársuk. Előfordul persze az ellenkezője, de ezeknek száma meglehetősen csekély, már-már elhanyagolható az előbbiekhöz képest. Szerencsére elmondható, hogy jobbra megbíznak osztálytársaikban. Ez jelentősen hozzásegít az osztályközösség kialakulásához, fejlődéséhez, továbbéléséhez. A közösségi szellemet igazolja az is, hogy a válaszadók messze több mint fele szerint megmarad ballagás után az osztályközösség. Ehhez jelentősen hozzásegíthet, ha szerveznek iskolán kívüli programokat, például nyaralásokat a nyári szünetben. Ezzel is azt segítik elő, hogy jobban összeszokjanak, javítsanak a bizalmon egymás között, vagy csak egyszerűen szórakozzanak, kikapcsolódjanak. Ezen közös programok merőben segítenek elmélyíteni a barátságokat.

A kérdőívből kiderül az is, hogy a fiúknak, úgy, mint a lányoknak, kevés közeli barátjuk van. Pontosabban ez a szám, a válaszok alapján 3. Sajnos a fiúk a lányokhoz képest később érnek, emiatt jelentékeny számú fiatal férfi gondolja úgy, hogy 10 vagy annál több közeli barátja van. Ez arra enged következtetni, hogy nem tudják mi az igaz barátság, nem érzik ki az, akivel igazán szoros a kapcsolatuk, netalán nincs is ilyen. Ekkor érezhetik úgy, hogy a mondás beigazolódik: annyi barátjuk van, hogy egy barátjuk sincs. Ugyanakkor ezen személyek mind szeretik az osztályukat, jó véleménnyel vannak a kialakult közösségről. Véleményem szerint ennek az lehet az oka annak, hogy most még a

sok 'barát' miatt érzik így a felszínes osztályközösséget. Sajnos ezek legtöbb esetben véget érnek rövid úton, ez csalódáshoz, kiábrándultsághoz vezethet.

Megfigyelhető továbbá, hogy annak ellenére, hogy mennyire jó véleménnyel van a nagy többség az osztályközösségről, a nyári szünidő alatt meglehetősen ritkán szerveznek találkozót. A kérdőív alapján kiderült, hogy a általában havi néhány alkalommal szánnak időt egymásra. Azonban jelentékeny azoknak is a száma, akik ennél sűrűbben, heti egyszer találkoznak. Csekély létszámot mutatnak viszont akik, akik ennél sűrűbben látják egymást, mely hasonló az iskolaév alatti hétvégékhez. Jól látszik, hogy a személyes kapcsolattartás, az iskolaév során, az órák utánra korlátozódnak, hiszen ekkor meg friss az élmény az órákról és a tanárokról, akikről közösen véleményt alkotnak. Természetesen a ritkább, hétvégi találkozók is jellemzőek, ekkor néhány alkoholt tartalmazó ital mellett beszélnek meg a közelmúlt nagy eseményeit. Ezt egészíti ki az online felületen történő üzenetváltás, azaz a chat, melyet viszont napi rendszerességgel használnak a fiatalok mind szünetekben, mind pedig oktatási időszak alatt. A modern technológia korában ez egy teljesen általános kapcsolattartási mód, ami lehetővé teszi, hogy valós időben tudjanak reagálni egymás gondolataira miközben egy teljesen más tevékenységgel foglalkoznak. Ugyanakkor az online ingyenes felületek használata teljességgel háttérbe szorítja a fizetős szolgáltatást, a hanghívást.

Ugyanakkor sajnos jelentékeny azoknak is a száma - csaknem 20% - aki nem elégedett az osztályával. Ezek a fiúk legtöbbször arra panaszkodtak, hogy klikkesedik, csoportokba rendeződik az osztályuk. Ennek egy tovább fejlődött verzióját is megfogalmaztak aggályként, a kiközösítést. Nekik jellemzően egy barátjuk sem jár az osztályba, vélhető, hogy előbb vagy utóbb el fogják hagyni az osztályukat. Ennek megfelelően nem is várják el, hogy ballagás után megmaradjanak a kapcsolatok. Szerencsére nem arról van szó, hogy nincsenek barátaik vagy antiszociálisak lennének, mivel megfigyelhető, hogy iskola után, ők találkoznak legtöbbet barátaikkal.

Fontos megítélési szempont a régi osztálytársakkal történő kapcsolattartás. A kérdőív alapján a fiúk fele néhány régi osztálytárssal tartja a kapcsolatot. Feltehetőleg ilyen esetekben az alsóbb szintű oktatási intézmény keretei között olyan barátságok alakultak ki, melyek elég szorosak voltak ahhoz, hogy egy ehhez hasonló megmérettetést képes legyen áthidalni. Látnivaló továbbá, hogy a válaszadók negyede, több mint 5 volt osztálytársával tartja a kapcsolatot.

Végző soron megállapítható a fiúk barátságáról, hogy alapjába véve alkalmasak lennének legendássá fejlődni. Ez a modern technika korában kisebb nehézségekbe ütközik, hiszen az online felületek által kínált lehetőségek mindenki számára hívogatóak, és sajnos ez nem lendíti előre az emberi kapcsolatokat

3. Következtetések

A kutatás során kiderült, hogy azok, akik sokat chatelnek egymással online, arányaiban többször telefonálnak és találkoznak a barátaikkal. Tehát egy online sokat beszélgető fiatal alapvetően extrovertált. Ezt az eredményt a pszichológia és a pszichoterápia területén fel lehet használni, hogy az ilyen szociális problémákkal küzdő gyermekeket segítsék átlendülni a zárkózottságon, és azt a képességét, hogy online órákig el tud beszélgetni valakivel, átvinni a fizikális síkba. Hiszen az introvertált személyek alapvetően nem igénylik a társas támogatást és közeget sem online, sem fizikálisan. Ezzel szemben, akik online ki tudják magukat fejezni, és ez örömet is okoz nekik, csak egy gátat kell legyőzniük saját magukban.

Szintén a pszichológia terén használható fel az eredmény, miszerint nyáron még azok az osztálytársak sem találkoznak havi 1-2-nél többször, akik a lehető legjobban szeretik az osztályukat. Természetes jelenség ugyanis, hogy 9 hónapnyi „összezártság” után mindenkinek szüksége van egy kis egyedül létre, iskolán kívüli barátságok ápolására vagy esetleg nyaralásra. Tehát ennek tükrében lehet segíteni azoknak a fiataloknak, akik úgy érzik iskolai szünet alatt elveszítette a barátait.

Az általános iskolai barátságok legtöbb esetben a 8. osztály elvégzéséig tart. A 7-14 éves korosztály barátságai képlékenyek, akár a személyiség változása miatt, akár fiatal kor miatt. Ezért is történik az esetek 80%-ában úgy, hogy ezek a barátságok felbomlanak. Azonban ez nem jelenti azt, hogy nincsen fontos szerepük az ember fejlődésében. Később, ezekre a kapcsolatokra, és az innen szerzett tapasztalatokra lehet építeni.

4. Összegzés

Az osztálytársaink a mindennapi életünk részei, akár szeretjük őket, akár nem. Kialakítunk magunknak ebből a csokornyai emberből egy olyan néhány emberből álló társaságot, akikkel jól érezzük magunkat, és akik átsegítenek minket az iskolától kapott stressz-helyzeteken (Lazányi, 2012a). Átélik velünk a sikereinket és a kudarcainkat. Azokban az osztályokban, ahol sok különböző diák tanul, nagyobb eséllyel alakulnak ki klikkek, és a klikkek között rossz viszony. Ez főleg általános iskolában figyelhető meg, ahol válogatás nélkül mindenféle gyerek megfordul, míg középiskolában valamilyen érdeklődési kör alapján szelektálva vagyunk, legyen ez szakma, irányzat vagy tanulási motiváció. Éppen ez lehet az

oka annak, hogy az általános iskola 8 éve után, a diákok nagy része csak 1-2 emberrel, vagy senkivel sem ápol szorosabb kapcsolatot. Középiskola ideje alatt, a tanulók éppen a tinédzser kor közepétől jutnak el a felnőtt korig, ami minden ember életében meghatározó időszak. Ebben a korban a diákok már önállóbbak, nagyobb eséllyel mennek el a barátaikkal iskolán kívüli programokra, vagy akár nyaralni is. Tehát ez alatt a négy év alatt az osztályon belüli kapcsolatok szorosabbak lesznek. Mégis napi nyolc óra közös időtöltés után nem biztos, hogy lesz energiájuk az osztálytársaknak a termédek tanulni való mellett közös programokat szervezni. Azonban az az eredményekből is egyértelműen látszik, hogy online kommunikációs formán minden nap beszélnek egymással, ami azt gondolom, hogy a 21. század fiatal generációjának elegendő és kielégítő.

Az iskolakezdést követően az új osztálytársak megismerkednek egymással, majd rövidesen kisebb társaságok jönnek létre, azonban ezek a klikkek az évek alatt rengeteget változhatnak. Ahogy telik az idő, fejlődnek a személyiségek és változnak az emberek, úgy változnak a barátságok is az osztályokban. Mégis a végére kialakul mindenkinek az a néhány ember, akikkel a barátságuk nem csak az iskola kapujáig fog tartani, hanem lehetséges, hogy az érettségi után évekkel is hasonlóan szoros kapcsolatot fognak ápolni.

Felhasznált irodalom

- [1]. Adler, A. (1991). The progress of mankind. Individual Psychology: Journal of Adlerian Theory, Research & Practice.
- [2]. F. Lassú Zsuzsa (2004): Barátok és barátnők – együtt és egymás ellen, Akadémiai kiadó
- [3]. Gifford-Smith, M. E., & Brownell, C. A. (2003). Childhood peer relationships: Social acceptance, friendships, and peer networks. Journal of school psychology, 41(4), 235-284.
- [4]. Hamvas Béla: A láthatatlan történet, Egyetemi Nyomda, 1988
- [5]. Hamvas, B., Danyi, Z., & Dúl, A. (2010). Hamvas Béla művei: Naplók és jegyzetek. 1942-1952. Medio K.
- [6]. Hays, R. D., Sherbourne, C. D., & Mazel, R. M. (1995). User's Manual for Medical Outcomes Study (MOS) Core measures of health-related quality of life. RAND Corporation. MR-162-RC (available at www.rand.org).
- [7]. Hui, C. H. (1988). Measurement of individualism-collectivism. Journal of research in personality, 22(1), 17-36.
- [8]. Kornélia Lazányi, Martin Čepel, Svitlana Bilan (2017): Comparison of Trust and Social Relations among Students in Russian and Hungarian Higher Education. ECONOMICS AND SOCIOLOGY 10:(4) pp. 162-174. (2017)
- [9]. Lazányi Kornélia (2017a): A bizalom és a társasság kapcsolata és annak hatása a döntéshozatalra. KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK 10:(2) pp. 120-130. (2017)
- [10]. Lazányi Kornélia (2017b): Social support of young adults in the light of trust. ECONOMICS AND SOCIOLOGY 10:(2) pp. 11-25. (2017)

- [11]. Lazányi Kornélia, Ksenia Baimakova (2016): Az alapvető érzelmi beállítottság és a társas támogatás kapcsolata – két felsőoktatási intézmény adatainak tükrében. In: Csiszárík-Kocsir Ágnes. Vállalkozásfejlesztés a XXI. században VI.: tanulmánykötet. 472 p. Budapest: Óbudai Egyetem, 2016. pp. 243-252.
- [12]. Lazányi, K. (2011): A társas támogatás szerepe és jelentősége a felsőoktatásban a diákszervezeti tagság kapcsán In: Nagy Imre Zoltán (szerk.) Vállalkozásfejlesztés a XXI. században: tanulmánykötet. 203 p. Budapest: Óbudai Egyetem Keleti Károly Gazdasági Kar, 2011. pp. 155-170.
- [13]. Lazányi, K. (2012a): Stressz és társas támogatás a felsőoktatásban. In: Nagy Imre Zoltán (szerk.) Vállalkozásfejlesztés a XXI. században II. Budapest: Óbudai Egyetem, 2012. pp. 341-360.
- [14]. Lazányi, K. (2012b): Társas támogatás a munkahelyen. MUNKAÜGYI SZEMLE 56:(2) pp. 17-23. (2012)
- [15]. Márta, F. (1995). A versengésre vonatkozó tudományos nézetek. Pszichológia, 1, 61-111.
- [16]. Szvetelszky Zsuzsanna (2009): A barátság várai. Fordulópont 11. évf. 2. (44.) sz.
- [17]. Thornton, D. A., & Arrowood, A. J. (1966). Self-evaluation, self-enhancement, and the locus of social comparison. Journal of Experimental Social Psychology, 1, 40-48.
- [18]. Van Thinh, D. (2016). A társas támogatás jelentősége a felsőoktatásban. Tanulmánykötet-Vállalkozásfejlesztés a XXI. században VI., 83-92.
- [19]. Wood, J. V., & Taylor, K. L. (1991). Serving self-relevant goals through social comparison.